

Warszawa, 29 lipca 2024

dr hab. Agata Dębowska, prof. USWPS
Uniwersytet SWPS
Wydział Psychologii w Warszawie
ul. Chodakowska 19/31
03-815 Warszawa

**Opinia o dorobku naukowym i osiągnięciach w pracy naukowo-dydaktycznej
dr Karola Lewczuka w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora
habilitowanego w dyscyplinie psychologia**

Recenzja dorobku naukowego pana dr Karola Lewczuka została wykonana w oparciu o otrzymaną dokumentację, tj. autoreferat, wykaz osiągnięć, wykaz publikacji, oświadczenia współautorów oraz zaświadczenia o aktywnościach naukowych. W swoich ocenach kierowałam się kryteriami wyznaczonymi przez Ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, (art. 219 ust. 1). Recenzja składa się z następujących części: (1) życiorys zawodowy, (2) charakterystyka i ocena osiągnięcia naukowego wskazanego przez Habilitanta, (3) ocena osiągnięcia towarzyszącego, (4) pozostała aktywność naukowa, dydaktyczna, organizacyjna i popularyzująca naukę. W poszczególnych częściach recenzji dokonywane są oceny częściowe. W części końcowej znajduje się rekomendacja odnosząca się do nadania stopnia doktora habilitowanego.

I. Życiorys zawodowy

Dr Karol Lewczuk uzyskał stopień magistra psychologii na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego w 2014 roku. Stopień doktora w zakresie psychologii uzyskał na tym samym wydziale w 2018 roku, na podstawie rozprawy pt. „Korzystanie z pornografii, rozwój symptomów nałogowych oraz poszukiwanie pomocy psychologicznej ze względu na nałogowe zachowania seksualne”. Praca ta została obroniona z wyróżnieniem.

Od roku 2021 jest pracownikiem naukowo-dydaktycznym zatrudnionym w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie na stanowisku

adiunkta. Wcześniej, w latach 2019-2021, pracował na tej samej uczelni na stanowisku asystenta.

II. Charakterystyka i ocena osiągnięcia głównego

Osiągnięcie naukowe zostało zatytułowane: „Determinanty, charakterystyka i konsekwencje kompulsywnego zaburzenia seksualnego i problematycznego korzystania z pornografii – badania nowej jednostki diagnostycznej wprowadzonej w 11 edycji Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób, ICD-11”. W skład zaprezentowanego cyklu wchodzi osiem artykułów naukowych opublikowanych w latach 2020-2023:

1. Lewczuk, K., Wizła, M., Glica, A., Dwulit, A. D. (2023). Compulsive sexual behavior disorder and problematic pornography use in cisgender sexual minority individuals: The associations with minority stress, social support, and sexualized drug use. *The Journal of Sex Research*, 1-15. <https://doi.org/10.1080/00224499.2023.2245399>
2. Lewczuk, K., Wizła, M., Gola, M. (2023). The relation of sexual attitudes to hypersexuality and problematic pornography use. *Archives of Sexual Behavior*, 52(1), 411-430. <https://doi.org/10.1007/s10508-022-02358-9>
3. Gola, M., Lewczuk, K., Potenza, M. N., Kingston, D. A., Grubbs, J. B., Stark, R., Reid, R.C. (2022). What should be included in the criteria for compulsive sexual behavior disorder? *Journal of Behavioral Addictions*, 11(2), 160-165 <https://doi.org/10.1556/2006.2020.00090>
4. Lewczuk, K., Wizła, M., Glica, A., Potenza, M. N., Lew-Starowicz, M., Kraus, S. W. (2022). Withdrawal and tolerance as related to compulsive sexual behavior disorder and problematic pornography use—preregistered study based on a nationally representative sample in Poland. *Journal of Behavioral Addictions*, 11(4), 979-993. <https://doi.org/10.1556/2006.2022.00076>
5. Lewczuk, K., Lesniak, J., Lew-Starowicz, M., Gola, M. (2021). Variability of pornographic content consumed and longest session of pornography use associated with treatment seeking and problematic sexual behavior symptoms. *Sexual Medicine*, 9(1), 100276. <https://doi.org/10.1016/j.esxm.2020.10.004>
6. Lewczuk, K., Nowakowska, I., Lewandowska, K., Potenza, M. N., Gola, M. (2021). Frequency of use, moral incongruence and religiosity and their relationships with self-perceived addiction to pornography, internet use, social networking and online gaming. *Addiction*, 116(4), 889–899. <https://doi.org/10.1111/add.15272>

7. Lewczuk, K., Glica, A., Nowakowska, I., Gola, M., Grubbs, J. B. (2020). Evaluating pornography problems due to moral incongruence model. *Journal of Sexual Medicine*, 17(2), 300-311. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2019.11.259>

8. Lewczuk, K., Gorowska, M., Li, Y., Gola, M. (2020). Mobile internet technologies, ecological momentary assessment, and intervention—poison and remedy for new online problematic behaviors in ICD-11. *Frontiers in Psychiatry*, 11, 807. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.00807>

Wszystkie prace mają charakter wieloautorski. W sześciu przedstawionych artykułach dr Lewczuk figuruje jako pierwszy autor a w dwóch współdzieli pozycję pierwszego autora. Wszystkie artykuły zostały opublikowane w anglojęzycznych, prestiżowych czasopismach naukowych wysoko punktowanych przez MEIN oraz znajdujących się na liście JCR, takich jak *The Journal of Sex Research* (140 pkt.), *Archives of Sexual Behavior* (140 pkt.), *Journal of Behavioral Addictions* (140 pkt.), *Sexual Medicine* (70 pkt.), *Addiction* (140 pkt.), *Journal of Sexual Medicine* (140 pkt.) oraz *Frontiers in Psychiatry* (100 pkt.). Ilościowy dorobek prac naukowych stanowiących podstawę oceny przedstawia się pozytywnie. Z oświadczeń współautorów wynika, że wkład Habilitanta do artykułów, gdzie współdzieli pozycję pierwszego autora był znaczny i obejmował takie aktywności jak konceptualizacja badań, opracowanie metodologii i przeprowadzenie badania, analiza statystyczna, pisanie oryginalnego draftu, rewizja i zmiany po recenzjach. W pozostałych sześciu pracach dr Lewczuk jest pierwszym autorem z największym wkładem do powstania badania i publikacji (co także zostało potwierdzone przez współautorów w załączonych oświadczeniach). Podsumowując, indywidualny wkład Habilitanta do wszystkich ośmiu publikacji jest znaczący.

Badania pana dr Lewczuka należące do przedstawionego cyklu publikacji dotyczą czynników ochronnych i czynników ryzyka związanych z nasileniem symptomów kompulsywnego zaburzenia seksualnego (ang. *Compulsive Sexual Behavior Disorder* [CSBD]) i problematycznego korzystania z pornografii (ang. *Problematic Pornography Use* [PPU]). W czterech publikacjach (publikacje 2, 3, 6 i 7), Habilitant analizował związki pomiędzy przekonaniami moralnymi, przekonaniami dotyczącymi seksualności oraz religijnością a CSBD i PPU. We wszystkich pracach analizowane były związki pomiędzy wzorami zachowań seksualnych a nasileniem symptomów CSBD i PPU. Dodatkowo, przedstawione prace skupiały się na analizie rozpowszechnienia CSBD i PPU w próbach reprezentatywnych (publikacje 2, 4 i

6) i grupach mniejszościowych (publikacja 1), dyskusji kryteriów CSBD zaproponowanych w ICD-11 (publikacja 3) oraz analizie wykorzystania konkretnych rozwiązań metodologicznych do badań nad CSBD i PPU (publikacja 8). Dwie publikacje są pracami teoretycznymi (publikacje 3 i 8). Sześć pozostałych publikacji to prace empiryczne, oparte na czterech zbiorach danych. Wszystkie prace empiryczne oparte są na badaniach poprzecznych, wykorzystujących kwestionariuszowe metody samoopisowe.

W trzech pracach wchodzących w osiągnięcie główne, Habilitant badał związki pomiędzy z jednej strony – przekonaniem moralnym oraz przekonaniem dotyczącym seksualności a – z drugiej strony – nasileniem raportowanych symptomów PPU oraz spostrzeganym uzależnieniem od pornografii (publikacje 2, 6 i 7). Były to pierwsze tego typu badania w populacji polskiej (wcześniejsze badania były oparte na próbach podchodzących ze Stanów Zjednoczonych). Przebadanie relacji między wymienionymi zmiennymi jest bardzo ważne w kontekście opisu koncepcyjnego i diagnostycznego CSBD zawartego w ICD-11, gdyż moralna inkongruencja stanowi kryterium wykluczenia w diagnozowaniu CSBD. Wynika to z faktu, że podwyższona dezaprobaty pornografii wiąże się z wyższym nasileniem raportowanych symptomów PPU oraz wyższym prawdopodobieństwem samoidentyfikacji jako osoby uzależnionej od pornografii. Badanie nr 6 (omówione w sekcji 4.1.1) było replikacją z rozszerzeniem badania Grubbs, Kraus i in. (2019). Badanie to oparte było na dużej, reprezentatywnej próbie dorosłych Polaków ($N = 1036$) i zostało prerejestrowane przed przeprowadzeniem badania, co wpisuje się w przyjęte praktyki otwartej nauki. W omawianej pracy, Habilitant i współautorzy opierali swoje hipotezy na modelu teoretycznym Pornography Problems Due to Moral Incongruence (PPMI) model. Wyniki wykazały, że wyższa moralna dezaprobaty korzystania z pornografii i wyższa religijność były związane z wyższym poczuciem uzależnienia od pornografii, pomyślnie replikując wcześniejsze wyniki amerykańskie. Co ciekawe, pozytywny związek między dezaprobatą moralną danego medium a autopercepcją uzależnienia występował także w przypadku uzależnienia od internetu, mediów społecznościowych i gier, co znacząco rozszerzyło poprzednie, replikowane wyniki. Dodatkowo, wyniki pokazały, że religijność była związana tylko z wyższą percepcją uzależnienia od pornografii, w przypadku innych uzależnień nie odnotowano takiego związku. Wyniki przedstawionych analiz nie tylko stanowiły pomyślną replikację poprzednich badań, ale znacząco rozszerzyły dostępną wiedzę. Z tego względu opisywana praca została

opublikowana w najbardziej prestiżowym piśmie dedykowanym psychologii uzależnień, *Addiction*. Kolejna praca (publikacja 7, omówiona w sekcji 4.1.2) była próbą zweryfikowania pełnego modelu PPMI. Uzyskane wyniki potwierdziły, że zmienne należące do trzech ścieżek, które składają się na model PPMI istotnie wpływają zarówno na subiektywnie spostrzegane uzależnienie od pornografii, jak i raportowane symptomy PPU. Autorzy pracy wykazali, że model PPMI jest obiecującą ramą do opisu czynników wpływających zarówno na samoocenę uzależnienia od pornografii, jak i jej problematycznego używania. W tej samej bazie danych (publikacja 2, omówiona w sekcji 4.1.3) Habilitant sprawdzał w jaki sposób cztery wymiary postaw seksualnych są związane z nasileniem symptomów CSBD i PPU. Rezultaty wskazywały na istotny udział postaw seksualnych w objawach problematycznych zachowań seksualnych. W związku z tym, że na zmianę takich postaw może wpłynąć udział w terapii poznawczo-behawioralnej, Habilitant wskazał jasną ścieżkę redukcji problematycznych zachowań seksualnych, tak więc przeprowadzone badanie ma ważne implikacje praktyczne. Powyższe prace oceniam wysoko w zakresie uzasadnienia badań, wykorzystania modelu PPMI do wygenerowania hipotez badawczych oraz możliwość wykorzystania wyników do tworzenia interwencji i w pracy klinicznej. Zdając sobie sprawę, że nie istnieje badanie idealne, odniosę się do jednego zastrzeżenia metodologicznego, które dotyczy danych, na których oparte są analizy do wyżej przytoczonych publikacji. Mianowicie, jedna z kluczowych zmiennych, „self-perceived addiction”, była badana za pomocą jednego item’u („I am addicted to...”). Odpowiedzi były mierzone na 7-stopniowej skali Likert’a (1 = zdecydowanie się nie zgadzam, 7 = zdecydowanie się zgadzam). Na potrzeby przeprowadzanych analiz, ta zmienna została później potraktowana jako zmienna ciągła. Biorąc pod uwagę, że zostały złamane założenia niektórych przeprowadzonych analiz, wyniki zaraportowanych badań powinny być traktowane z wielką ostrożnością.

Ze względu na brak wystarczającej ilości dowodów na to, że CSBD może być zaburzeniem związanym z zachowaniami nałogowymi, w ICD-11 CSBD zostało sklasyfikowane jako zaburzenie kontroli impulsów. W badaniu nr 4 (opisane w punkcie 4.2.1) Habilitant postanowił zbadać czy dla CSBD występują symptomy odstawienne oraz tolerancja, co jest kluczowe dla debaty czy CSBD powinno być traktowane jako uzależnienie. Wyniki analiz pokazały, że zarówno symptomy odstawienne, jak i zwiększona tolerancja na bodźce seksualne były istotnie i z umiarkowaną siłą związane z nasileniem CSBD oraz PPU. Jest to

bardzo ważny wynik, który ma istotny wkład do debaty na temat klasyfikacji CSBD. Tutaj ważnym ograniczeniem jest przekrojowy charakter badania, którego Habilitant jest świadomy i które zostało przez autorów opisane w limitacjach badania. Do przeprowadzenia tego badania autorzy stworzyli też nowe miary symptomów odstawiennych i tolerancji na bodźce seksualne. Niestety nie została przeprowadzona walidacja tych skali. Kolejne badanie odnoszące się do charakterystyki zaburzenia CSBD (publikacja 5, opisana w sekcji 4.2.2) zostało przeprowadzone na próbie mężczyzn poszukujących terapii w związku z problematycznym korzystaniem z pornografii (n = 132). Próbę kontrolną stanowiło 467 mężczyzn nieposzukujących terapii w związku z zachowaniami seksualnymi. Jest to jedna z nielicznych prac, która bada rolę różnorodności konsumowanych treści pornograficznych oraz najdłuższego epizodu oglądania pornografii w kontekście problematycznych zachowań seksualnych. W badaniu nr 1 (opisane w sekcji 4.2.3) Habilitant skupił się na grupie mniejszości seksualnych, które nie były wcześniej przebadane w kontekście zaburzenia CSBD i PPU. Badanie to również zostało prerejestrowane na Open Science Framework (OSF). Wyniki pokazały, że raportowane doświadczenia dyskryminacji ze względu na orientację seksualną związane były istotnie z nasileniem symptomów CSBD. Tak jak wyżej, wyniki te mogą być ważne w praktyce klinicznej.

W pracy nr 8 (opisana w sekcji 4.3), która jest publikacją teoretyczną, Habilitant opisał możliwość zastosowania ekologicznej oceny chwilowej (ang. *ecological momentary assessment*) oraz ekologicznych interwencji (ang. *ecological momentary interventions*) w badaniach nad CSBD i PPU. Dr Lewczuk zaznacza, że zastosowanie pierwszej z tych metodologii może pomóc w badaniu modeli etiologicznych CSBD. Obecnie Habilitant pracuje nad analizą danych, które były zbierane właśnie przy użyciu ekologicznej oceny chwilowej. Ten proces przygotowania badania empirycznego w oparciu o wcześniejszą pracę teoretyczną ukazuje przemyślane podejście i wielkie zaangażowanie Habilitanta w badania nad CSBD. W kolejnej pracy teoretycznej (publikacja nr 3, sekcja 4.4) dr Lewczuk wraz ze współautorami zastanawia się jakie kryteria powinny być uwzględniane w diagnozowaniu CSBD. Publikacja ta została przygotowana w gronie uznanych badaczy w zakresie uzależnień z całego świata co świadczy o rozpoznawalności dr Lewczuka jako znaczącego badacza CSBD.

Podsumowując całe osiągnięcie główne zatytułowane: „Determinanty, charakterystyka i konsekwencje kompulsywnego zaburzenia seksualnego i problematycznego

korzystania z pornografii – badania nowej jednostki diagnostycznej wprowadzonej w 11 edycji Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób, ICD-11”, dr Lewczuk przedstawił spójny cykl badawczy, w którym przedstawił czynniki ryzyka dobrane na podstawie modeli teoretycznych związane z nasileniem symptomów kompulsywnego zaburzenia seksualnego (CSBD) i problematycznego korzystania z pornografii (PPU) oraz metodologie mogące dostarczyć nowych dowodów naukowych w badaniach nad CSBD i PPU. W mojej ocenie wyniki badań empirycznych przeprowadzonych przez dr Lewczuka mają znaczny wkład do wiedzy na temat CSBD i PPU. Osiągnięcie to uważam za znaczący wkład w rozwój dyscypliny psychologii.

III. Ocena osiągnięcia towarzyszącego

Pozostały dorobek naukowy dr Lewczuka mieści się w obszarach psychologii klinicznej, psychologii zachowań seksualnych oraz samokontroli i regulacji emocji. Oprócz publikacji włączonych do głównego osiągnięcia naukowego, dr Lewczuk jest współautorem 30 artykułów naukowych i trzech rozdziałów w monografiach, z których 25 artykułów oraz wszystkie trzy rozdziały w monografiach zostały opublikowane po doktoracie. Artykuły te zostały opublikowane w pismach naukowych takich jak: *Journal of Behavioral Addictions* (140 pkt.), *Scientific Reports* (140 pkt.), *Frontiers in Psychology* (70 pkt.), *Archives of Sexual Behavior* (140 pkt.), *Current Psychology* (70 pkt.) i *Sexual Medicine Reviews* (40 pkt.). W części z tych publikacji Habilitant pełnił rolę mentorską dla prowadzonych przez siebie studentów i doktorantów. Dr Lewczuk prowadził również polską część Międzynarodowego Badania Seksualności, do którego udało mu się zebrać dane od 10 000 osób. Rezultatem tej pracy jak dotychczas są trzy artykuły naukowe dotyczące międzykulturowej, psychometrycznej walidacji miar kwestionariuszowych użytych w projekcie. Habilitant przeprowadził również eksperyment laboratoryjny dotyczący skuteczności regulacji emocjonalnej na różnych poziomach pomiaru, w tym na poziomie fizjologicznym (pomiar zmienności rytmu zatokowego) oraz na poziomie ekspresji emocji (pomiar elektromiograficzny). Habilitant był kierownikiem grantu Preludium NCN.

Podsumowując, dr Lewczuk wykazuje się dużą aktywnością naukową, potwierdzoną licznymi publikacjami w międzynarodowych czasopismach naukowych. Badania Habilitanta są prowadzone z badaczami z całego świata. W swoich badaniach dr Lewczuk używał różnych metodologii (przekrojowe badania kwestionariuszowe, badania podłużne, badania

eksperymentalne) oraz analiz statystycznych. Cały dorobek towarzyszący uważam za znaczący wkład w rozwój dyscypliny psychologii.

IV. Pozostała aktywność naukowa, dydaktyczna, organizacyjna i popularyzująca naukę

Dr Lewczuk współpracował z naukowcami z instytucji zagranicznych, co zostało potwierdzone międzynarodowym składem autorskim opublikowanych prac naukowych. W 2016 roku Habilitant zrealizował dwumiesięczny staż naukowy na University of Michigan. W ramach stażu dr Lewczuk pracował z prof. Ethanem Krossem nad swoim własnym projektem badawczym, który był później realizowany w ramach grantu z konkursu Preludium NCN. W ramach grantu Sonata NCN, w 2024 roku Habilitant odbędzie pięciomiesięczny staż badawczy na University of Nevada, gdzie będzie pracował w zespole prof. Shane'a Krausa, który kierował procesem włączenia CSBD do ICD-11 od strony naukowej.

Habilitant prowadził ćwiczenia z psychologii eksperymentalnej oraz zajęcia specjalizacyjne *Techniki Kontroli Stresu – Trening* dla studentów studiów magisterskich kierunku Psychologia na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego. W autoreferacie nie ma informacji o żadnych zajęciach dydaktycznych prowadzonych przez Habilitanta w obecnie zatrudniającej go instytucji. W latach 2021-22 pełnił funkcję opiekuna naukowego mgr Agnieszki Glicy w ramach Diamentowego Grantu. Obecnie pełni obowiązki promotora pomocniczego dwóch doktorantów. Habilitant publikował również ze studentami studiów magisterskich i doktoranckich. Aktywność dydaktyczna dr Lewczuka jest dość skromna, ale wystarczająca. Wielka szkoda, że nie dzieli się ze studentami swoją ekspertyzą w dziedzinie CSBD, na przykład w ramach zajęć fakultatywnych.

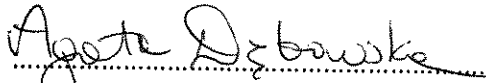
W ramach aktywności organizacyjnej, dr Lewczuk współorganizował comiesięczne otwarte seminarium „Osobowość – Poznanie Społeczne – Zachowanie”. Jest członkiem komitetu redakcyjnego czasopisma naukowego *Sexual Health and Compulsivity* (20 pkt.). Uczestniczył również w realizacji polskiej części Międzynarodowego Badania Seksualności oraz Ogólnopolskiego Badania Nałogów. Badania te zostały przedstawione w mediach, takich jak Polskie Radio czy portal internetowy Interia, co można zaliczyć do aktywności popularyzującej naukę.

Dr Lewczuk został nagrodzony różnymi nagrodami oraz stypendiami. Jest na przykład laureatem stypendium ministra Edukacji i Nauki/Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców 2023-2026.

Dane naukometryczne wskazują, że publikacje dr Lewczuka są chętnie cytowane (liczba cytowań: Google Scholar = 1069, ResearchGate = 867, Scopus = 535, Web of Science = 516). Tutaj należy zaznaczyć, że Habilitant zaczął publikować w roku 2016, a najwięcej prac powstało po roku 2020. Te wysokie cytowania wskazują więc na duże zainteresowanie badaczy pracami Habilitanta.

Konkluzja

Na podstawie przedstawionych do recenzji artykułów wchodzących w skład osiągnięcia oraz pozostałych dokumentów stwierdzam, że spełnione zostały niezbędne, określone ustawowo, kryteria do nadania stopnia doktora habilitowanego dr Karolowi Lewczukowi. Wskazane osiągnięcie naukowe zatytułowane „Determinanty, charakterystyka i konsekwencje kompulsywnego zaburzenia seksualnego i problematycznego korzystania z pornografii – badania nowej jednostki diagnostycznej wprowadzonej w 11 edycji Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób, ICD-11”, przedstawione jako osiem wieloautorskich publikacji (oraz osiągnięcia towarzyszące), całkowicie spełnia kryterium stanowienia istotnego wkładu do wiedzy psychologicznej. Habilitant wykazuje istotną aktywność naukową nie tylko Polsce, ale także we współpracy międzynarodowej, o czym świadczą międzynarodowe składy autorskie publikacji oraz odbyte staże. Należy również zaznaczyć i docenić zaangażowanie Habilitanta w promowanie otwartej nauki poprzez prerejestrację badań. Ocena całości dorobku wskazuje, że dr Karol Lewczuk posiada niezbędne kompetencje do pełnienia roli samodzielnego pracownika naukowego. Tym samym stwierdzam, że przedstawiony do recenzji łączny dorobek naukowy dr Karola Lewczuka spełnia wymogi stawiane osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Wyrażam pozytywną opinię w sprawie nadania dr Karolowi Lewczukowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

dr hab. Agata Dębowska, prof. USWPS